

danje (naprama prijašnjima) napose najnovijima propisima o ustrojstvu rimske kurije, o izboru pape i o disciplini klera i redovnika. Kako u prijašnjim izdanjima, tako pisac i u ovom navodi doslovno ponajglavnije crkvene propise, a na ostale upućuje navodeći, gdje se nalaze. Literatura je obilna.

Djelo je namijenjeno početnicima u crkvenom pravu u školama. Uza svu kratkoću svojstvenu institucijama, uspjelo je piscu, da nijednu granu crkvenoga prava ne propusti. Radi toga i radi solidnosti u crkvenim načelima, jasnoće, točnosti, preglednosti i praktičnosti, kojima se djelo odlikuje u velike, valja ga ubrojiti među najbolja te vrsti.

Dr. I. Aug. Ruspini.

Dr. Alois Soldat: Nástin základů avšeo becných zásad společensko-hospodářských. Příspěvek katolické mravouky křešení otázky sociální. Nakladem „Dědictví sv. Prokopa“. Praha 1913. Str. 550. Cena 10 K.

Naše doba može se nazvati posebnim načinom „doba socijalno“ radi ogromnog broja novih socijalnih pitanja, radi novih socijalnih prilika, radi razvoja cjelokupnog narodnogospodarstvenog i društvenog života. Proučavanje svega toga rodilo je novom znanosti, koja iz dana u dan napreduje, koja se na visokim školama predaje, koja se nastoji i popularizirati. I navedena S. knjiga jest knjiga sociološka, knjiga znanstvena, nikla iz predavanja na visokim školama, a svrha joj je sociološku znanost popularizirati.

Knjizi je naslov: „Nacrt osnová i općenitih načela socijalnogospodarskih“. Kako taj naslov kazuje, svrha je knjizi osvijetliti tek osnove i općenita načela socijalnogospodarska, a ne sam narodnogospodarski život niti pojedine njegove grane. Prema tome knjiga tvori tek uvod ili prvi dio općenite narodnogospodarske nauke. Ona govori ponajprije o najvažnijim osnovnim pojmovima i sistemima narodnog gospodarstva. Tom zgodom raspređa pisac zanimljiva pitanja o imutku, o radu, o vrijednosti, novcu, vjeresiji, dohocima, kapitalu,

o raznim vrstima narodnoga gospodarstva, o narodnogospodarskoj znanosti i njenoj povijesti, o merkantilizmu, individualizmu, socializmu, solidarizmu, o odnošaju narodnogospodarsvene znanosti k drugim znanostima. — U drugom dijelu raspređa pisac o društvu ljudskom uopće, o obitelji i državi napose, o zasebnom imutku i pravu nasljedstva. — U trećem dijelu govori o pučkom blagostojanju, o zemljišnom posjedu, pučanstvu, o porastu pučanstva, o narodnim osebinama, o uzgoju naroda, o staležima u društvu ljudskom.

O svim pitanjima socijalnogospodarstvenim govori S. svjerskočudorednoga gledišta, on ostavlja glavnu riječ strukovnoj znanosti u svim onim pitanjima, koja na nju spadaju, ali traži također glavnu riječ u onim pitanjima, gdje mora govoriti religija i moral.

Knjiga je namijenjena širim krugovima, zato je pisana lakšim stilom, ne iznosi novih teorija, kloni se znanstvenih prepiraka, ona donosi u lijepom i jasnom prijevodu gotove rezultate, utvrđene tečevine socijalnogospodarske znanosti. Ma da je knjiga namijenjena širim krugovima, moći će je s korišću uzeti u ruke i strukovnjak, jer će u njoj naći stručnu i objektivnu kritiku raznolikih socijalnih i ekonomskih sistema, točan navod vrela i obilje gradiva, kojemu je svjedok već sam omašan objam od 550 stranica.

Dr. K. Dočkal.

Cathrein Viktor S. I.: Die katholische Weltanschauung in ihren Grundlinien mit besonderer Berücksichtigung der Moral. Ein apologetischer Wegweiser in den grossen Lebensfragen für alle Gebildete. Dritte + četvrto izdanje kod Herdera u Freiburgu i Beču 1914. u maloj osmini imade strana XVI + 582. Cijena je knjizi K 7'80, vez. K 9'—.

Cathrein je poznati i priznati učejnjak, plodač djelima i sretan u izboru predmeta. Što on napiše, to odgovara potpuno najnovijim prilikama vremena i sadanjoj potrebi, tako te se njegova djela upravo gutaju. Među najuspješija njegova djela, rekao bih, spada

ova knjiga. Na mene barem čini takav dojam, kao da nisam nikada što ljepšega čitao. Pisac ima pred očima čitatelje naobražene, ali nevjerne ili barem takove, koje treba uvjeriti o istinitosti katoličke religije. Zato polazi da rješava ovo pitanje: odakle čovjek? U kratkim i jasnim potezima prikazuje svu mizeriju evolucionističkog Darwinizma, absurdnost generationis aequivocae i zaključuje neumoljivom logikom, da je čovjeka stvorio Bog. Zatim prikazuje opet kratko a jezgrovito, neodrživost i ništavilo materijalističkog i panteističkog naziranja i zaključuje, da se nužno mora prihvatiti naziranje dualističko (za razliku od monističkoga), koje priznaje i ispovijeda Boga kao Stvoritelja svijeta ovoga, a naravno kao Stvoritelja čovjekova. Napokon iz svršnosti svega, što je na svijetu, napose iz svršnosti ljudskoga života, koju razum ljudski jasno razabira, pokazuje pisac, da je teizam jedini mogao o svrsi svijeta dati povoljan odgovor, a taj glasi: svrha je svijetu Bog. Čovjek je dakle stvor Božji, kruna svega Stvorenja, gospodar vidljivoga svijeta, sluga Božji. — Prelazi sada pisac na ispitivanje ove istine: koja je svrha čovjeka? I pošto je naveo ponajprije kriva mišljenja, kako starijih tako i novijih i najnovijih filozofa, Paulsena, Wundta, Hartmanna i dr., koji nijesu kadri da ovo pitanje prema svojim naukama riješe, dovodi nas do zaključka, da je jedini istiniti odgovor u teističkoj filozofiji, po kojoj je prava svrha čovjeka i prava i potpuna sreća njegova u Bogu, a ovaj život je samo priprema za buduću vječnu, a postignuće svrhe čovjekove biva spoznavanjem Boga i službom te ispunjavanjem njegovih zapovijedi. To je sve sadržaj prvoga dijela.

Dotle filozofija može da vodi čovjeka i te mu istine dokazuje. Ali sad se pisac penje na više, svrhunaravno stanovište, te kratko i jezgrovito prikazuje i navodi poglavite dokaze za istinitost kršćanske objave. A nakon toga govori o Crkvi Hristovoj, da ju je utemeljio Krist, da je jedina jedina, vidljiva, hijerarhična, da je Crkva savršeno i neovisno društvo, da je neprevarljiva u naučanju Bogom objavljenih istina, da joj je vrhovna glava Petar i njegovi zakoniti nasljednici, rimski biskupi. Dosljedno: da je ri-

mokatolička Crkva prava Crkva Kristova, jedina, sveta, katolička i apostolska Crkva. Dosljedno: da je njezina nauka, njezin moral pravi, istiniti moral. To sve u drugom dijelu ove knjige. A u trećem dijelu navode se poglavite istine katoličkog morala i rješavaju se poglaviti prigovori protiv morala.

Ova je knjiga kratka ali temeljita apologija katoličke Crkve i njezine nauke. Pisac je jasan kao sunce, a osvjeđočava, da mu moraš potpisati svaku. Tko uščita ovu knjigu, mora priznati istinu i biti o njoj osvjeđočen. Prvo izdanje ove knjige ugledalo je svijetlo 1907., drugo 1909., i već eto izlazi po treći puta. I to je dokaz, da je knjiga izvrsna. Zato se svakomu naobraženom katoliku najtoplije preporučuje, da si ovu knjigu nabavi i čita.

Dr. Pazman.

Lingens Emil S. I.: Die innere Schönheit des Christentums. Treće i četvrto izdanje in 8° (XVI + 234 str.). Herderova naklada u Freiburgu i Beču. Cijena K 4'20.

Pisac ove knjige izdao je ovo svoje djelo prvi puta g. 1895. kao prilog časopisu „Stimmen aus Maria-Laach“. Nakon smrti piščeve († 1899.) izdano je ovo djelo eto već po treći puta, a kritika je najpovoljniji sud o njemu izrekla, da je genijalna i dubokoumna apologija kršćanstva, jasna i dogmatski izrađena, podobna da porodi u čitatelja visoki pojam i veliku ljubav za katoličku Crkvu.

Pisac prikazuje u tom djelu ljepotu kršćanstva po divnom nutarnjem jedinstvu, po harmoniji, koja u njem vlada i po svezi, kojom su pojedina uda spojena međusobno kao uda živoga tijela. To i takovo kršćanstvo opstoji i živi jedino u katoličkoj Crkvi. Princip života, duša toga kršćanstva jest Krist. On je u kršćanstvu sve i sva. On je u Crkvi učitelj, njegov se nauk propovijeda; On daje svetost dušama u Crkvi i po Crkvi se rada u nama na duhovni način; On kraljuje i vlada u Crkvi i po Crkvi nad našim dušama. Crkva je učiteljica Kristova nauka, Crkva je mistično tijelo Kristovo, Crkva je kraljevstvo Kristovo. Vjerske istine, mističnost, sakramenti, žrtva euharistička,